

Monumentnummer*: 531779

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 28 november 2014
Kadaster deel/nr 82972/37

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Acquoy West Betuwe Gelderland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Beesd L 1161

Omschrijving**

Cluster 67.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

FORTWACHTERSWONING als onderdeel van een rond het midden van de 19de eeuw gebouwd klein, met aardwerken versterkt fort ter verdediging van inundatiewerken en van het rivieracces van de Linge. Omdat de meeste forten en andere (buiten de bebouwde kom gelegen) verdedigingswerken - wanneer er geen sprake was van mobilisatie of oefeningen - geen bezetting met militair personeel hadden, was er in veel gevallen een aparte woning of andersoortig onderkomen voor een beheerder of wachter. Soms had een dergelijk(e) woning of onderkomen tevens een andere functie, zoals die van brug- of sluiswachterswoning. In de toegepaste architectuur bestaat mede hierdoor geen uniformiteit; het gebruikte bouw materiaal varieert, maar is gewoonlijk baksteen of hout en ook het aantal bouwlagen verschilt. Ook voor wat betreft de locatie van een wachterswoning zijn geen duidelijke standaarden; sommige fortwachterswoningen liggen binnen de fortgracht, andere daarbuiten - soms zelfs op enige afstand van het fort. De huidige fortwachterswoning bij het Fort bij Asperen is een relatief late - vermoedelijk omstreeks 1930 gebouwde - toevoeging aan het complex, ter vervanging van het oorspronkelijke, in 1914 afgebroken exemplaar. Naast de woning een gemetselde schuur.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De FORTWACHERSWONING van het Fort bij Asperen ligt aan de linkerkant van de toegang van het fort. De bakstenen woning is een eenlaags bouwwerk op rechthoekige plattegrond, gedekt door een zadeldak belegd met gesmoorde, (opnieuw) verbeterde holle pannen. De goot vormt een klein overstek; in beide dakschilden een gemetseld rookkanaal. De zuidelijke langgevel bevat een centrale toegang onder luifel, en links en rechts vensteropeningen met brede, dubbele draairamen onder door met roeden in vieren verdeelde bovenlichten. De kopse westgevel bevat op de begane grond twee vergelijkbare vensters met daartussen sporen van een wijziging van de gevel (dichtzetten toegang); in de topgevel een vermoedelijk eveneens gewijzigd venster, waarin een drietal ramen. De oostelijke kopse gevel bevat links een met de andere op de begane grond vergelijkbare vensteropening en rechts een toegang. Noordelijke langgevel kent vergelijkbare vensters. De vensters op de begane grond voorzien van geschilderde, houten luiken. Het interieur is niet bezocht.

Waardering

De FORTWACHERSWONING van het Fort bij Asperen is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden, als onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing.

Het betreft hier een onderdeel uit de periode 1925-1940, namelijk een militaire dienstwoning.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief omdat het voorbeeld is van een relatief late, op een verdedigingswerk ingerichte dienstwoning.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm en bouwkundige detaillering, alsmede diverse elementen intact zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument